

Andrzej Mierzwiński, Sławomir Moździoch, Lidia Nowacka

Goszcz, gm. Twardogóra, woj.
wrocławskie, AZP 74-33/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 258-259

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GORZÓW WIELKOPOLSKI,

st. 15, Stary Rynek,
AZP 45-12/81

· późnośredniowieczna kaplica przy katedrze p. w. Wniebowzięcia NPM (XIV w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe wyprzedzające wymianę nawierzchni rynku, przeprowadzone przez mgr Małgorzatę Pytlak (Muzeum w Gorzowie Wielkopolskim), z udziałem Stanisława Sinkowskiego. Konsultacja naukowa mgr Zdzisław Linkowski i mgr inż. arch. Henryk Kustosz. Finansowane przez PSOZ i Muzeum w Gorzowie Wielkopolskim. Wykop o wymiarach 7 x 9,7 x 6,5 x 9,6 m usytuowano przy południowo-wschodnim narożniku korpusu kościoła.

Odsłonięto mury i fundamenty prawdopodobnie dolnej kondygnacji kaplicy. Była to budowla o powierzchni około 15 m, zazębiająca się w części północnej z narożnikiem południowo-wschodnim korpusu kościoła. Pierwotnie zewnętrzne wejście zlokalizowano po stronie zachodniej; przylega ono do południowej ściany kościoła. Fundament tworzyła 30-40-centymetrowa warstwa kamieni. Mur o konstrukcji wnekowo-filarowej, licowany obustronnie, wykonany był techniką „opus emplectum” na zaprawie wapiennej. Wnęki przykryte były nadprożem odcinkowym, fragmentarycznie zachowanym. Lico wewnętrzne wykonane było z cegły goryckiej, spoinowane w wątku wendyjskim, zewnętrzne lico z kamienia. Pierwotny poziom użytkowy budowli znajdował się około 2 m poniżej obecnego poziomu bruku. W czasach nowożytnych obniżono go o około 50 cm przez wbudowanie wzdłuż wewnętrznego obwodu pierwotnego fundamentu muru ceglanego i kamiennie-ceglanego na zaprawie glinianej. Ponadto natrafiono na fragmenty nowożytnego kamiennego fundamentu, biegnącego wzdłuż prezbiterium, stanowiącego prawdopodobnie pozostałości budynków świeckich, przylegających do murów kościoła. W południowo-zachodnim narożniku wykopu odsłonięto fragmenty kamiennie-ceglanego fundamentu bliżej nieokreślonej budowli. Na odcinku szerokości 1,10 m odkryto fundament katedry – wykop w tym miejscu osiągnął całe na głębokości około 2,20 m. Wyeksplorowano 1 pełny pochówek szkieletowy i 3 niepełne, leżące poza wnętrzem budowli, poza tym liczne fragmenty przemieszanych kości ludzkich, monety, nóż, guziki, gwoździe, szpileczki, fragmenty tkanin, ozdoby, fragmenty ceramiki nowożytnej i siwej oraz dzbanek datowany na XIV w., fragmenty szkła, w tym szkła witrażowego, i detali architektonicznych. Odkrycie to należy wiązać najprawdopodobniej z kaplicą ku czci św. Urbana, dobudowaną w 1385 r. do korpusu kościoła, wówczas farnego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum w Gorzowie Wielkopolskim. Badania będą kontynuowane.

GOSZCZ,

gm. Twardogóra,
woj. wrocławskie,
AZP 74-33/-

· ślady osadnictwa z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego

Nadzory archeologiczne, przeprowadzone w okresie od listopada 1995 do czerwca 1996 r. przez dr. Andrzeja Mierzwińskiego, dr. Sławomira Moździocha i mgr Lidię Nowacką (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Oddział we Wrocławiu). Finansowane przez Telekomunikację Polską SA – Dyрекcję Okręgu we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań.

Badania miały charakter ratowniczy i dotyczyły nadzoru wykopów liniowych o głębokościach w granicach 50-165 cm i szerokości 40 cm, zwykle jednak oscylujących wokół poziomu 120 cm, wykonywanych pod instalację światłowodową i telefoniczną w strefie zabudowy wsi oraz na jej gruntach wzdłuż odgałęzień prowadzących do sąsiednich miejscowości (Domasławic, Dragowa, Nowej Wsi Goszczańskiej oraz Twardogóry). W strefie zabudowanej wykonano wykopy liniowe oraz serię poszerzonych wkopów pod studzienki instalacyjne (80 x 80 cm), natomiast poza tą strefą ograniczono się do wykopów liniowych.

Rozgałęziony układ wykopów wzdłuż ciągów ulicznych w strefie współczesnej zabudowy pozwolił rozpoznać stratygrafię nawarstwień (użytkowych, niwelacyjnych i destrukcyjnych) oraz zasięg penetracji osadniczej z późnego średniowiecza oraz nowożytnej, datowanych na podstawie znalezisk fragmentów ceramiki naczyniowej, kafla i naczyń szklanych. Wyraźną cezurę w nowożytnych dziejach wsi stanowił pożar w 1749 r., który znalazł poświadczenie w odsłoniętych nawarstwień. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w kierunku północnym, już poza obszarem zabudowanym, wzdłuż drogi polnej wiodącej do Dragowa, stwierdzono nasiloną obecność ceramiki wczesnonowożytnej. Jest to zapewne pozostałość osadnictwa związanego z istniejącym do dziś kościołem parafialnym. Poza nadzorowaną inwestycją znalazł się obszar zespołu pałacowego położonego w centrum wsi. Znaleziska późnośredniowieczne przeważają w części północno-wschodniej (przykościelnej) Goszcza. Pozwala to wnioskować

o przesunięciu się centrum wsi w XVI–XVII w. w kierunku pałacu (którego najstarsze założenie sięga XV w.), a w XVIII w. skoncentrowaniu zabudowy przy wzniesionym w latach 1743–1749 kościele ewangelickim oraz wzdłuż drogi wrocławskiej. W otoczeniu wsi udało się stwierdzić jedynie 2 ślady osadnicze, usytuowane w odległości po około 300 m od krańców zabudowy: jeden zlokalizowany po wschodniej stronie szosy do Twardogóry (fragment ceramiki późnośredniowiecznej), a drugi po wschodniej stronie drogi polnej do Dragowa (3 fragmenty ceramiki nowożytniej). Ceramikę wybrano z warstwy ornej. Szersza prospekcja powierzchniowa nie dostarczyła dalszych materiałów, można zatem uznać te znaleziska za pognojowe.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym – Oddziale Muzeum Miejskiego we Wrocławiu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Dolnośląskich Wiadomościach Prahistorycznych”. Badania zakończono.

Hłomeza, st. 1,
gm. Sanok, woj. krośnieńskie

patrz: wczesna epoka żelaza

IMIELNIK STARY, st. 1,
gm. Stryków,
woj. łódzkie,
AZP 64-53/6

• gródek stożkowy/fortalicja, późne średniowiecze i początek okresu nowożytnego (koniec XIV–początek XVI w.)

Badania inwentaryzacyjno-ratownicze, przeprowadzone w dniach od 1 do 4 października przez mgr. Błażeja Muzolf (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Wytyczono 3 wykopy na „kopcu” gródka. Łącznie przebadano powierzchnię 32 m².

Pozyskano głównie materiał ceramiczny późnośredniowieczny oraz nieco ceramiki XVI-wiecznej. Stwierdzono, że fortalicja powstała na skutek odcięcia przepokopem i nadsypania części wysokiego brzegu dolinki niewielkiego ciek, będącego albo dopływem Moszczenicy, albo jej zachodnim ramieniem źródłiskowym. Obiekt uległ zniszczeniu wskutek pożaru na początku XVI w. Wykonano plan sytuacyjno-wysokościowy założenia.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi. Wyniki badań zostaną opublikowane w artykule: B. Muzolf, *Działania ratownicze konserwatora zabytków archeologicznych na woj. łódzkie w 1996 roku*, (w:) „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”, Seria „Archeologia”, nr 40, 1997–1998.

Janiszewo, st. 2,
gm. Lubraniec, woj. wrocławskie

patrz: okres nowożytny

JANKOWO DOLNE, st. 20,
gm. Gniezno,
woj. poznańskie,
AZP 49-35/14

• zabudowa parafialna wczesno- i późnośredniowieczna oraz nowożytna (XIII–XVIII w.)

Badania przeprowadzone przez mgr. mgr. Czesława Strzyżewskiego i Justynę Mizerkę (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansowane przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Siódmy sezon badań. Założono wykop o powierzchni 62,5 m² na południowo-zachodnim skraju wyniesienia, na którym usytuowany jest kościół i cmentarz.

Eksplorowano wypełniska 13 obiektów, głównie wkopów z XIX w. i młodszych, między którymi występowało gruzowisko ze szczątkami spalonej zabudowy drewnianej, odsłonięte bezpośrednio pod warstwą humusu. Znaleziono pojedyncze ułamki naczyń z XIII/XIV w., kilkadziesiąt fragmentów silnie obtaczanych naczyń późnośredniowiecznych oraz ponad 830 ułamków naczyń toczonych z XVI–XVIII w., fragmenty kafli płytkowych z XVI–XVIII w. oraz części kafli miskowych z XVI–XVII w., przedmioty metalowe (m.in. noże, sprzączkę, kłódkę, brzytwę, podkowę i podkówkę, gwoździe i okucia żelazne oraz srebrny półtorak Gustawa Adolfa), ułamki szyb i butelek oraz fragment fajki porcelanowej, kawałki cegieł i kości zwierzęce.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Badania będą kontynuowane.

JAROSŁAW, st. 71,
gm. loco,
woj. przemyskie,
AZP 103-83/-

• ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
• kolegiata p.w. Wszystkich Świętych (późne średniowiecze)

Badania stacjonarne, przeprowadzone w okresie od września do grudnia przez mgr. J. Koca (Muzeum w Jarosławiu). Finansowane przez PSOZ i Urząd Miejski w Jarosławiu. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 176 m².